

Införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ställer sig positivt till förslaget om införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan, och att det införs tidigare än 2027. SKR förordar en stegvis skärpning, för att påverka byggandet i stort och öka kunskap och förmåga inom branschen.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Gränsvärden med stöd av metodutveckling

SKR ser positivt på det fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer som ett viktigt verktyg i klimatarbetet och poängterar vikten av att införa ändringar och skärpningar stegvis, kopplat till utveckling av digitala verktyg och harmoniserat med andra länder och EU:s regelverk. SKR anser att förslaget till gränsvärden ligger i linje med detta.

Även EU driver på utvecklingen kring minskad klimatpåverkan från byggande, genom kommande krav på beräkningar för större byggnader och inom Taxonomin. Därmed finns även konkurrensskäl att driva utvecklingen för att bibehålla och öka sektorns konkurrenskraft.

SKR ser en fördel med att de föreslagna nivåerna för olika kategorier av byggnader inte sätts alltför skarpt, i förhållande till dagens bästa möjliga teknik. Det ger utrymme för lärande och anpassning i olika takt för olika aktörer och byggtekniker, samtidigt som det finns en tydlig inriktning och möjlighet att gå längre. Särskilda hänsyn kan behövas för att inte utesluta mindre byggföretag, hämma konkurrens och driva upp byggkostnader. Att metoden innehåller flera osäkerheter är också en grund för att inte sätta kraven alltför skarpt.

SKR är tveksamt till om det är proportionerligt att utöka kravställandet till ombyggnad från år 2027, även om det är positivt att förslaget begränsats till ändring till ett väsentligen annat ändamål eller inredning av ytterligare bostad eller lokal. Ombyggnadsbegreppet är fortfarande svårtolkat.

SKR ser samtidigt positivt på förslaget till stegvis skärpning, vart femte år, baserat på en fördjupad utvärdering i god tid innan. SKR understryker att ett beslut om

gränsvärden förutsätter en satsning på uppföljning, vägledning, verktyg och system. Beslutet behöver åtföljas av tillräckliga resurser till berörda myndigheter.

Tillsynsansvar

SKR ser det som rimligt att tillsynsansvaret för klimatdeklarationens innehåll och kvalitet fortsatt ligger på Boverket, med en ny möjlighet att ta ut sanktionsavgift.

En aktiv tillsyn kommer behövas i samband med att gränsvärden på byggfasen införs, för att ge genomslag i praktiken. Det bör inte bara göras i efterskott, när ändringar inte är möjliga, utan även genom vägledning för tillämpning och aktiva val i ett tidigt skede. SKR har tidigare föreslagit att istället för upplysning om lagkravet vid tekniskt samråd och kontroll inför slutbesked skulle byggnadsnämnden följa upp att byggherren inför startbesked har rapporterat in den kommande byggnaden i Boverkets register. På så sätt skulle Boverket som tillsynsmyndighet i tidigt skede få information om nybyggnationen och kan då sätta in informationsinsatser för att uppmärksamma vikten av att arbeta med överväganden av reduktionsåtgärder under hela byggprocessen. Fokus bör därvid ligga på de byggdelar och processer där den största klimatvinsten kan erhållas.

SKR har tidigare motsatt sig att byggnadsnämnden kan meddela slutbesked först efter att byggherren lämnat in klimatdeklaration och poängterat att om denna hantering kvarstår så behöver den göras så smidig som möjligt, exempelvis att byggherren när denne deklarerat får en kvittens som enkelt kan överföras till byggnadsnämnden samt att det blir enkelt att bedöma om byggnader omfattas eller inte. SKR har även framfört att det inte finns motiv för att industrianläggningar och verkstäder ska undantas från kravet på klimatdeklarationer. SKR ser också möjlighet att ersätta undantaget för privatpersoner av en höjd tröskel för BTA.

Det behöver även följas aktivt att systemet inte går ut utöver annan funktionalitet för brand, fukt, buller, inomhusmiljö etc. Boverket behöver ha utrymme för arbete kring byggfel vid nya och oprövade lösningar, inklusive att vid behov ta fram vägledning till kommunernas byggnadsnämnder.

En utökad klimatdeklaration

I remissen ingår inte att ge synpunkter på förslagen om utökad klimatdeklaration. Men sedan remissen sändes ut har EU:s direktiv för byggnaders energiprestanda beslutats. Till skillnad från den svenska hittillsvarande regelverket omfattar EU:s krav hela livscykeln, vilket gör det angeläget att utveckla metoder för detta som fungerar i ett svenskt perspektiv. Ett utökat fokus i deklarationen ger möjlighet att premiera byggnadstekniska lösningar som främjar livslängd och cirkularitet.

SKR vill understryka att krav ramverket behöver utformas så det beaktar konsekvenser i energisystemet i en svensk kontext. Med pågående elektrifiering av industri och transporter och stora risker för effektbrist bör regler, referensvärden och emissionsfaktorer undvika styrning till att favorisera el till uppvärmning framför fjärrvärme. Detta gäller främst i driftskedet, men även i byggskedet. Valda lösningar bör beakta ett konsekvensperspektiv, där insatser får effekter på marginalen i ett nordeuropeiskt elsystem och att ökad elanvändning behöver styras mot områden med störst klimatnytta. Regelverket bör beakta den strävan mot

teknikneutralitet i byggreglerna som uttryckts i tidigare regeringsskrivelse för att inte orsaka negativ klimatnytta och bidra till eleffektbrist (Skr 20218/19:152). Inom det internationellt vedertagna ramverket Green House Gas Protocol finns ansatser för både redovisningar baserat på medelvärden och projekt med marginalvärden. Den senare metoden tillämpas bland annat av internationella finansiella institutioner vid FN:s ramverk för projekt för ”joint implementation” och vid gröna obligationer.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
VD

Patrik Jakobsson
Avdelningsdirektör